

# **PRÓBNY EGZAMIN MATURALNY Z NOWĄ ERĄ 2017/2018**

## **HISTORIA POZIOM ROZSZERZONY**

### **ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ**

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

**Zadanie 1.1. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | I. STAROŻYTNOŚĆ<br>2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji.<br>Zdający:<br>3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami.<br>3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający:<br>2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego. |

**Poprawna odpowiedź**

Aleksandria

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 1.2. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | I. STAROŻYTNOŚĆ<br>3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający:<br>3) charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego.<br>4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.<br>Zdający:<br>3) opisuje zmiany w położeniu religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim (od religii prześladowanej, poprzez tolerowaną, do panującej). |

**Poprawna odpowiedź**

Rozstrzygnięcie: Nie.

Przykładowe uzasadnienie:

- Plan przedstawia Aleksandrię po okresie hellenistycznym, o czym świadczą uwzględnione na nim budowle typowe dla kultury rzymskiej (świątynia Demeter i Kory). Natomiast władcy hellenistyczni zarządzili Egiptem przed nastaniem panowania rzymskiego [w I w. p.n.e.].
- Plan przedstawia Aleksandrię po okresie hellenistycznym, o czym świadczą uwzględnione na nim liczne kościoły, które powstały po zakończeniu prześladowań chrześcijan w pierwszych wiekach naszej ery. Natomiast władcy hellenistyczni zarządzili Egiptem przed wprowadzeniem chrześcijaństwa.
- Plan przedstawia Aleksandrię już w okresie panowania rzymskiego, o czym świadczy uwzględniony na nim grobowiec Kleopatry VII – ostatniej hellenistycznej władczyni Egiptu.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

## Zadanie 2. (0–1)

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | I. STAROŻYTNOŚĆ<br>4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.<br>Zdający:<br>1) charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim.<br>5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki. |

### Przykładowe argumenty:

- Informacja o przekroczeniu z wojskiem Rubikonu przez wodza w celu zbrojnego przejęcia władzy w Rzymie.
- Informacja o reformie kalendarza obowiązującego w Rzymie z podziałem na 365 dni, [usunięciem miesięcy przestępnych w zamian za dodawanie co cztery lata jednego dnia do roku kalendarzowego, nadaniem nazwy jednemu miesiącowi od imienia Cezara – łac. *Iulius* (Julius)], której dokonała najważniejsza osoba w państwie.
- Informacja o nadużyciach najważniejszej osoby w państwie rzymskim, towarzyszącym jej przepychu i splendorze oraz o sięgnięciu przez nią po dożywotnią władzę dyktatorską.
- Informacja o zgładzeniu [zabójstwie] władcy z powodu niezadowolenia z nadużywania przez niego władzy.

### Schemat punktowania

1 p. – poprawne podanie dwóch argumentów.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

## Zadanie 3. (0–1)

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | I. STAROŻYTNOŚĆ<br>3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Zdający:<br>2) charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego. |

### Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak.

Przykładowe uzasadnienie:

- Zgodnie z przewidywaniami Demostenesa wojna w późniejszych latach przeniosła się do Attyki, król Filip [Filip II Macedoński] pokonał Greków i uzależnił niemal całą Helladę od siebie, a Ateny straciły niepodległość i stały się częścią jego państwa.
- Zgodnie z przewidywaniami Demostenesa ekspansja macedońska na ziemi Greków była kontynuowana przez wojska Filipa Macedońskiego, które odniosły zwycięstwo nad Ateńczykami i innymi Grekami w bitwie pod Cheroneą [Cheroneją] w 338 r. p.n.e.

### Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź z uzasadnieniem.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 4.1. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                         | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna. | I. STAROŻYTNOŚĆ<br>4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.<br>Zdający:<br>5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki. |

**Poprawna odpowiedź**

Panteon

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 4.2. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | I. STAROŻYTNOŚĆ<br>2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji.<br>Zdający:<br>3) rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami.<br>4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu.<br>Zdający:<br>5) rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki. |

**Poprawna odpowiedź**

Przykładowe uzupełnienie tabeli:

| Przed schyłkiem III w. p.n.e.                                                                                                                                                     | Po schyłku III w. p.n.e.                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• kopuła [typowa dla architektury etrusko-rzymskiej]</li><li>• kolista bryła świątyni [typowa dla architektury etrusko-rzymskiej]</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• wejście z greckimi kolumnami [portyk zawierający typowe elementy architektury greckiej: spadzisty dach, tympanon, fryz, kolumnada]</li></ul> |

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne uzupełnienie tabeli w każdym z podanych okresów.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 5. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający:<br>3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie Zachodniej, z uwzględnieniem najazdów Arabów, Normanów i Węgrów;<br>4) opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łacińskiej i bizantyjskiej. |

**Poprawna odpowiedź**

1. F
2. P
3. F

**Schemat punktowania**

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 6.1. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający:<br>4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.;<br>5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII w.<br>GIMNAZJUM<br>12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający:<br>1) wyjaśnia kulturotwórczą rolę Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego średniowiecznego społeczeństwa. |

**Poprawna odpowiedź**

Stanisław

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 6.2. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>4. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Zdający:<br>4) rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.;<br>5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII w.<br>5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający:<br>4) charakteryzuje proces przewyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła;<br>5) synchronizuje najważniejsze wydarzenia z okresu rozbicia dzielnicowego i dziejów Europy.<br>GIMNAZJUM<br>12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający:<br>1) wyjaśnia kulturotwórczą rolę Kościoła w dziedzinie nauki, architektury, sztuki i życia codziennego średniowiecznego społeczeństwa.<br>13. Polska pierwszych Piastów. Zdający:<br>3) wyjaśnia [...] następstwa kulturowe, społeczne i polityczne chrystianizacji Polski. |

**Przykładowa odpowiedź**

Święty Stanisław zginął w drugiej połowie XI w. [w 1079 r.]. Z tekstu wynika, że proces kanonizacyjny rozpoczął się 170 lat później, czyli w XIII wieku.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź z odwołaniem do źródła.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 7. (0–2)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>8. Kultura średniowiecza. Zdający:<br>1) wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecznej;<br>3) identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, prawa, filozofii, architektury i sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza.<br>GIMNAZJUM<br>12. Kultura materialna i duchowa łacińskiej Europy. Zdający:<br>3) rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza, wskazując różnice pomiędzy stylem romańskim a stylem gotyckim [...]. |

**Poprawna odpowiedź**

Fotografia: B

Przykładowe uzasadnienie:

Fotografia A przedstawia monumentalny nagrobek ze zdobieniami charakterystycznymi dla gotyku – strzelisty kamienny baldachim nad sarkofagiem przypomina okna gotyckich kościołów. Natomiast fotografia B przedstawia nagrobek z postacią zmarłego króla w pozycji leżącej na boku, wspartego na ramieniu oraz z ugiętą nogą w kolanie [ten typ przedstawienia postaci zmarłego został stworzony przez włoskiego renesansowego rzeźbiarza Andreę Sansovino]; ze zdobieniami typowymi dla sztuki epoki nowożytniej [renesansowej] (elementy nawiązujące do sztuki antycznej, np. gzyms); w tej epoce [w XVI w.] panował Zygmunt II August.

**Schemat punktowania**

- 2 p. – poprawny wybór fotografii i poprawne uzasadnienie z odwołaniem do obu stylów.  
1 p. – poprawny wybór fotografii i poprawne uzasadnienie z odwołaniem do jednego stylu.  
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 8. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający:<br>1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego;<br>4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła. |

**Poprawna odpowiedź**

1. P  
2. F  
3. F

**Schemat punktowania**

- 1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.  
0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 9.1. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>3. Europa w okresie krucjat. Zdający:<br>1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny rywalizacji papieżstwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą.<br>5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający:<br>2) porównuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce i w zachodniej Europie;<br>4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła. |

**Poprawna odpowiedź**

Wincenty Kadłubek

**Schemat punktowania**

- 1 p. – poprawna odpowiedź.  
0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 9.2. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>3. Europa w okresie krucjat. Zdający:<br>1) wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny rywalizacji papieżstwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą.<br>5. Polska w okresie rozbicia dzielnicowego. Zdający:<br>1) wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbicia dzielnicowego;<br>2) porównuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce i w zachodniej Europie;<br>4) charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbicia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła. |

**Poprawna odpowiedź**

Informacja: Był pierwszym biskupem w Polsce, który został wybrany w sposób kanoniczny, tzn. przez duchowieństwo.

Uzasadnienie:

Do tego okresu obowiązująca na ziemiach polskich inwestytura dostojników kościelnych należała do władców – władcy (np. królowie, książęta) decydowali o obsadzie stanowisk biskupich. Wincenty Kadłubek był pierwszym biskupem wybranym zgodnie z prawem kanonicznym przez duchowieństwo.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna informacja i uzasadnienie.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 10. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>7. Polska w XIV–XV w. Zdający:<br>4) charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej;<br>5) ocenia panowanie Piastów w dziejach Polski; ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów.<br>GIMNAZJUM<br>15. Polska w dobie unii z Litwą. Zdający:<br>1) wyjaśnia przyczyny i ocenia następstwa unii Polski z Litwą;<br>2) porządkuje i sytuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w epoce Jagiellonów. |

**Poprawna odpowiedź**

A. [śmierć wielkiego mistrza Ulricha von Jungingena.]

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 11.1. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej.<br>Zdający:<br>1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego; ocenia demokrację szlachecką. |

**Poprawna odpowiedź**

[konstytucja] *Nihil novi*

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 11.2. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>3. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej.<br>Zdający:<br>1) opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego; ocenia demokrację szlachecką. |

**Przykładowa odpowiedź**

Skutkiem uchwalenia konstytucji *Nihil novi* było zmniejszenie znaczenia monarchy w ustroju Rzeczypospolitej. Od tej pory król nie mógł bez zgody sejmu walnego, złożonego głównie z przedstawicieli szlachty, uchylać nowych praw.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź z odwołaniem do źródła.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 12. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>2. Europa w XVI–XVII w. Zdający:<br>2) wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując główne nurty i postaci; charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego;<br>9) opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. i rozpoznaje główne dokonania epoki baroku.<br>5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający:<br>2) charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w [...] sztuce i architekturze.<br>GIMNAZJUM<br>20. Społeczeństwo i ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Zdający:<br>5) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki [...]. |

**Poprawna odpowiedź**

Nazwa stylu: barok

Ilustracja: B

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna nazwa stylu i ilustracja.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 13. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>2. Europa w XVI–XVII w. Zdający:<br>6) charakteryzuje główne europejskie konflikty polityczne w XVI–XVII w., z uwzględnieniem roli Turcji w Europie Środkowo-Wschodniej.<br>4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający:<br>2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa. |

**Poprawna odpowiedź**

Nazwa: chanat krymski [państwo tatarskie, państwo Tatarów krymskich]

Numer na mapie: 2

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna nazwa państwa i poprawny numer na mapie.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 14. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>4. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Zdający:<br>2) opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa. |

**Poprawna odpowiedź**

D. [Oliwie]

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 15. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                  | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>1. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Zdający:<br>3) ocenia wpływ odkryć geograficznych i ekspansji kolonialnej na życie gospodarcze i kulturowe Europy.<br>2. Europa w XVI–XVII w. Zdający:<br>7) wyjaśnia genezę i opisuje następstwa rewolucji angielskich;<br>8) analizuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI–XVII w. |

**Przykładowa odpowiedź**

Celem [merkantyizmu] było wspieranie własnej produkcji i handlu, co miało zapobiegać odpływaniu kruszcu z państwa. Dokument zawierał rozwiązania sprzyjające rozwojowi angielskiego handlu, np. towary zamorskie mogły być dostarczane do metropolii wyłącznie na statkach należących do obywateli republiki [Anglii].

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 16. (0–1)**

| Wymaganie ogólne                         | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                                                |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający:<br>4) charakteryzuje program modernizacji Rosji i rosyjską ideę imperium. |

### Poprawna odpowiedź

Piotr [I Wielki]

### Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

#### Zadanie 17.1. (0–1)

| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory.<br>Zdający:<br>1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego.<br>GIMNAZJUM<br>24. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVIII w. Zdający:<br>1) przedstawia przyczyny i przejawy kryzysu państwa polskiego w czasach saskich. |

### Poprawna odpowiedź

August [II] Mocny

### Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

#### Zadanie 17.2. (0–1)

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory.<br>Zdający:<br>1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego.<br>GIMNAZJUM<br>24. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVIII w. Zdający:<br>1) przedstawia przyczyny i przejawy kryzysu państwa polskiego w czasach saskich;<br>2) wyjaśnia zmiany położenia międzynarodowego Rzeczypospolitej w XVIII w. |

C. [1. połowie XVIII wieku.]

### Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 18. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>Europa w XVI–XVII w. Zdający:<br>4) wyjaśnia zmiany w sposobie funkcjonowania państw europejskich w epoce nowożytnej, z uwzględnieniem charakterystyki i oceny absolutyzmu francuskiego.<br>5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający:<br>6) porównuje przyczyny oraz charakter rewolucji amerykańskiej i francuskiej;<br>7) charakteryzuje specyfikę okresu jakobińskiego rewolucji francuskiej;<br>9) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.<br>GIMNAZJUM<br>22. Formy państwa nowożytnego. Zdający:<br>1) charakteryzuje, na przykładzie Francji Ludwika XIV, ustroj monarchii absolutnej. |

**Poprawna odpowiedź**

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe argumenty:

Tekst dotyczy rewolucyjnej Francji (po upadku monarchii absolutnej), o czym świadczy odwołanie do:

- nowego republikańskiego sposobu liczenia lat [II rok ery rewolucyjnej],
- Konstytuanty – organu ustawodawczego [ustrojodawczego] z okresu rewolucji,
- traktowania mieszkańców Francji jak obywateli, a nie poddanych,
- obsadzania urzędów publicznych wskutek wyborów, a nie nominacji królewskiej,
- wielu urzędów publicznych [zaktywizowania dużej części społeczeństwa do udziału w życiu publicznym],
- ogromnej liczebności armii francuskiej [wskutek stworzenia armii obywatelskiej].

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie i podanie dwóch argumentów.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 19. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymaganie szczegółowe                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | IV. WIEK XIX<br>1. Europa napoleońska. Zdający:<br>4) wskazuje przykłady i wyjaśnia przyczyny zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona. |

**Poprawna odpowiedź**

Postać: Józef Poniatowski

Przykładowe uzasadnienie:

- [źródło 2] Książę Józef Poniąkowski zginął w nurtach Elstery.
- [źródło 1] List był napisany po bitwie pod Lipskiem (16–19 października 1813 r.), a w czasie tej bitwy książę zginął.
- [źródło 1 i 2] W liście jest mowa o księciu, dzieje się to w roku 1813, w którym zginął tragicznie w nurtach Elstery.
- [źródło 1] Śmierć księcia Józefa Poniąkowskiego była symbolicznym przekreśleniem nadziei na odbudowę wolnej Polski u boku cesarza Napoleona.
- [źródło 2] Wskutek przegranej wojny Francji z koalicją antynapoleońską w 1813 r., w której po stronie cesarza Francuzów walczył i zginął dowódca armii polskiej książę Józef Poniąkowski, ziemie Księstwa Warszawskiego [wraz z Warszawą] znalazły się pod kontrolą cara Rosji Aleksandra I.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne podanie imienia i nazwiska z uzasadnieniem odwołującym się do obu tekstów źródłowych.

0 p. – odpowiedź niepoprawna, niepełna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 20. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | IV. WIEK XIX<br>4. Walka o niepodległość Polski w okresie niewoli narodowej. Zdający:<br>3) wyjaśnia przyczyny, charakter i skutki powstań narodowych.<br>5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający:<br>1) wyjaśnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny odmiennego rozwoju gospodarczego ziem polskich w trzech zaborach.<br>GIMNAZJUM<br>31. Rozwój cywilizacji przemysłowej. Zdający:<br>1) wymienia charakterystyczne cechy rewolucji przemysłowej;<br>3) identyfikuje najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX w. oraz wyjaśnia następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania. |

**Poprawna odpowiedź**

Nazwa zrywu: powstanie styczniowe

Przykładowe uzasadnienie:

Źródło 1. opisuje przygotowania do wybuchu powstania styczniowego. Wskazują na to informacje zamieszczone w tekście, z których wynika, że w czasie podejmowania kolejnego zrywu na terenie Królestwa Polskiego istniała już kolej. Zgodnie z danymi przedstawionymi na wykresie [w źródle 2.] nie było jej co najmniej do 1835 r., czyli jeszcze 5 lat po wybuchu powstania listopadowego. Kolejne powstanie narodowe w zaborze rosyjskim wybuchło w 1863 r. i z tabeli można odczytać, że w tym czasie w Imperium Rosyjskim istniały już linie kolejowe.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna nazwa zrywu i uzasadnienie.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 21. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | IV. WIEK XIX<br>30. Europa po kongresie wiedeńskim. Zdający:<br>1) przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego, uwzględniając jego decyzje w sprawie polskiej.<br>32. Europa i świat w XIX w. Zdający:<br>2) dostrzega podobieństwa i różnice w procesie jednoczenia Włoch i Niemiec. |

**Poprawna odpowiedź**

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

Tekst odnosi się do sytuacji z roku 1871 – do momentu powstania Cesarstwa Niemieckiego [II Rzeszy], natomiast mapa pokazuje sytuację w Europie sprzed zjednoczenia Niemiec, ponieważ

- ziemie niemieckie nie są jeszcze połączone w ramach jednego państwa – Cesarstwa Niemieckiego.
- ziemie włoskie nie są jeszcze połączone w ramach jednego państwa, nie ma na mapie Królestwa Włoch, które powstało już w 1861 r.
- oznaczona jest jako odrębne państwo Rzeczpospolita Krakowska, która przestała istnieć w 1846 r.
- brak na mapie przebiegu granic uwzględniającego zmiany terytorialne po wojnach Prus z Danią (1864 r.) i Francją (1870–1871) – w granicach Danii jest cały Szlezwik i Holsztyn, w granicach Francji – Alzacja i Lotaryngia [obszar nad prawym brzegiem Renu].
- nie są połączone Mołdawia z Wołoszczyzną, co nastąpiło jeszcze w 1859 r., a w 1861 r. zostały nazwane Księstwem Rumunii.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 22. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający:<br>1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego;<br>4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic w XVIII w.<br>V. WIEK XX<br>1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający:<br>1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych;<br>5) omawia polskie orientacje polityczne oraz działalność polskich formacji wojskowych w okresie I wojny światowej;<br>6) wyjaśnia zmiany zachodzące w polityce mocarstw wobec sprawy polskiej, w tym charakteryzuje stanowisko Rosji i Stanów Zjednoczonych.<br>6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający:<br>1) opisuje główne etapy II wojny światowej i wskazuje przełomowe wydarzenia dla jej przebiegu. |

**Poprawna odpowiedź**

C. [przełamania frontu rosyjskiego pod Gorlicami.]

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 23. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Zdający:<br>4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic.<br>V. WIEK XX<br>1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający:<br>1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych.<br>5. II Rzeczpospolita. Społeczeństwo, gospodarka, kultura. Zdający:<br>1) charakteryzuje i ocenia dorobek gospodarczy II Rzeczypospolitej. |

### Poprawna odpowiedź

1. F
2. F
3. F

### Schemat punktowania

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

#### Zadanie 24.1. (0–1)

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | IV. WIEK XIX<br>5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający:<br>4) porównuje programy ruchu narodowego, ruchu ludowego oraz partii socjalistycznych.<br>V. WIEK XX<br>4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający:<br>3) opisuje główne ugrupowania polityczne II Rzeczypospolitej, ich aktywność w życiu politycznym oraz przywódców. |

### Poprawna odpowiedź

Polska Partia Socjalistyczna – Frakcja Rewolucyjna

### Schemat punktowania

1 p. – poprawna nazwa partii i jej frakcji.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

#### Zadanie 24.2. (0–1)

| Wymaganie ogólne                         | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna. | IV. WIEK XIX<br>5. Społeczeństwo polskie w okresie zaborów w XIX w. Zdający:<br>4) porównuje programy ruchu narodowego, ruchu ludowego oraz partii socjalistycznych.<br>V. WIEK XX<br>4. Odbudowa niepodległości i życie polityczne II Rzeczypospolitej. Zdający:<br>3) opisuje główne ugrupowania polityczne II Rzeczypospolitej, ich aktywność w życiu politycznym oraz przywódców. |

### Przykładowa odpowiedź

Celem tego rodzaju akcji było zdobycie środków finansowych na prowadzenie konspiracyjnej działalności politycznej oraz na przygotowywanie przyszłego niepodległościowego wystąpienia przeciw zaborcom.

### Schemat punktowania

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 25. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | V. WIEK XX<br>6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający:<br>1) opisuje główne etapy II wojny światowej i wskazuje przełomowe wydarzenia dla jej przebiegu;<br>3) charakteryzuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki oraz ich ustalenia.<br>8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający:<br>2) opisuje międzynarodowe uwarunkowania działalności polskiego rządu na wychodźstwie;<br>4) opisuje organizację polskiego państwa podziemnego oraz różne formy ruchu oporu, ze szczególnym uwzględnieniem działalności Armii Krajowej;<br>5) wyjaśnia działania Stalina zmierzające do utworzenia komunistycznego ośrodka władzy w Polsce.<br>12. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający:<br>1) charakteryzuje proces uzależniania państw Europy Środkowo-Wschodniej od ZSRR, z uwzględnieniem sowietyzacji i stalinizacji. |

**Poprawna odpowiedź**

D. [powołanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej.]

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 26.1. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | V. WIEK XX<br>6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający:<br>3) charakteryzuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki oraz ich ustalenia. |

**Poprawna odpowiedź**

C. [Poczdanie.]

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawna odpowiedź.

0 p. – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 26.2. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                        | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna. | V. WIEK XX<br>6. Europa i świat podczas II wojny światowej. Zdający:<br>3) charakteryzuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki oraz ich ustalenia.<br>9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający:<br>1) opisuje demograficzne, społeczno-gospodarcze i polityczne skutki wojny;<br>2) rozpoznaje zmiany polityczne na mapie Europy i świata po II wojnie światowej. |

**Poprawna odpowiedź**

1. F
2. P
3. P

**Schemat punktowania**

1 p. – trzy poprawne elementy odpowiedzi.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 27. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | V. WIEK XX<br>12. Europa Środkowo-Wschodnia po II wojnie światowej. Zdający:<br>1) charakteryzuje proces uzależniania państw Europy Środkowo-Wschodniej od ZSRR, z uwzględnieniem sowietyzacji i stalinizacji;<br>2) wyjaśnia przyczyny zmian w polityce zagranicznej ZSRR i w polityce wewnętrznej państw satelickich ZSRR po 1956 r. |

**Poprawna odpowiedź**

Rozstrzygnięcie: Źródło 2.

Przykładowe uzasadnienie:

Źródło 2. odnosi się do śmierci Stalina, która nastąpiła w 1953 r. Źródło 1. odnosi się do wydarzeń na Węgrzech, które rozegrały się w 1956 r.

**Schemat punktowania**

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 28. (0–1)**

| Wymagania ogólne                                                                  | Wymagania szczegółowe                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | V. WIEK XX<br>14. Polska w latach 1948–1956. Zdający:<br>4) charakteryzuje zjawisko socrealizmu w literaturze i sztuce. |

### Poprawna odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

W socrealistycznym stylu jest wyłącznie źródło 1. Plakat ma charakter propagandowy. Zarówno jego estetyka, jak i przekaz są zgodne z założeniami metody twórczości artystycznej, mającej na celu sławienie osiągnięć władz komunistycznych. Tymczasem poemat Adama Ważyka nacechowany jest krytycyzmem wobec rzeczywistości w PRL, przemian społeczno-ekonomicznych czasów komunistycznych.

### Schemat punktowania

1 p. – poprawne rozstrzygnięcie z uzasadnieniem.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

### Zadanie 29. (0–1)

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | V. WIEK XX<br>9. Europa i świat w okresie rywalizacji ZSRR i Stanów Zjednoczonych. Zdający:<br>3) wyjaśnia genezę zimnej wojny i rozpoznaje jej przejawy w stosunkach pomiędzy ZSRR a Stanami Zjednoczonymi.<br>15. Polska w latach 1956–1980. Zdający:<br>2) wyjaśnia przyczyny kryzysów społeczno-politycznych: 1968 r., 1970 r., 1976 r. i 1980 r.;<br>3) charakteryzuje działalność opozycji w PRL-u. |

### Poprawna odpowiedź

Przykładowe wyjaśnienie:

Rysunek był elementem propagandy komunistycznej. Autorzy plakatu dyskredytowali rozgłośnię Wolna Europa, która została ukazana jako narzędzie w grze politycznej prowadzonej przez Stany Zjednoczone.

Przykładowe odwołania do elementów graficznych:

- moneta dolarowa [oznaczona symbolem \$] – symbol [rzekomo wymierzonego w polski naród] utrzymywania tej rozgłośni przez Stany Zjednoczone, które miałyby wpływać na charakter jej audycji,
- kukielka w [polskim] ludowym stroju [krakowskim] poruszana przez „amerykańskiego gangstera” z muszką przypominającą flagę USA – symbol sugerowanego ścisłego uzależnienia tej rozgłośni od decyzji biznesu i władz amerykańskich [braku samodzielności dziennikarzy pracujących w tych rozgłośniach, upolitycznienia rozgłośni zgodnie z kierunkiem dyktowanym przez władze USA].

### Schemat punktowania

1 p. – poprawne wyjaśnienie z dwoma odwołaniami do elementów graficznych plakatu.

0 p. – odpowiedź niepełna, niepoprawna albo brak odpowiedzi.

**Zadanie 30. (0–12)**

**1. Historia zaczyna się w Sumerze. Przedstaw najważniejsze – Twoim zdaniem – osiągnięcia cywilizacyjne starożytnej Mezopotamii oraz ich wpływ na dzieje świata starożytnego.**

| Wymagania ogólne                                                     | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | I. STAROŻYTNOŚĆ<br>1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Zdający:<br>1) charakteryzuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim i Dalekim Wschodzie;<br>2) porównuje formy ustrojowe i struktury społeczne w cywilizacjach bliskowschodnich;<br>3) rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich oraz hinduskiej i chińskiej w zakresie architektury, sztuki, nauki i pisma. |

**Kryteria oceniania**

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Poziom IV<br/>(9–12 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt kulturowy, ekonomiczny, religijny);</li><li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji;</li><li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływu kultury Sumerów na cywilizację Mezopotamii);</li><li>• sformułował wnioski i ocenę, podając przykłady obecności kultury Międzyrzecza w dziejach Europy oraz podsumował rozważania.</li></ul>                |
| <b>Poziom III<br/>(6–8 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li><li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. rola pisma, prawodawstwa i systemów irygacyjnych w budowie pierwszych państw);</li><li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał ciągłość i zmienność w rozwoju cywilizacji Międzyrzecza);</li><li>• podjął próbę formułowania wniosków;</li><li>• podjął próbę oceny problemu.</li></ul> |
| <b>Poziom II<br/>(3–5 pkt)</b>  | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. powstanie pisma klinowego, sieć irygacyjna, rola miast, prawodawstwo);</li><li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym;</li><li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.</li></ul>                                                                                                                                                   |
| <b>Poziom I<br/>(1–2 pkt)</b>   | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu;</li><li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (powstanie pisma klinowego, rozwój rolnictwa, rzemiosła i handlu);</li><li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li></ul>                                                                                                                                                                                              |

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

**2. Wrogość czy współpraca? Scharakteryzuj relacje polityczne, ekonomiczne i kulturowe między chrześcijańską Europą a światem arabskim w średniowieczu.**

| Wymagania ogólne                                                     | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | II. ŚREDNIOWIECZE<br>1. Bizancjum i Zachód a świat islamu. Zdający:<br>1) charakteryzuje kręgi kulturowe: łaciński, bizantyjski i arabski;<br>2) opisuje charakterystyczne cechy bizantyjskiego systemu politycznego;<br>3) wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łacińską i bizantyjską;<br>4) rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji islamskiej w zakresie architektury, sztuki i nauki.<br>2. Europa wczesnego średniowiecza. Zdający:<br>1) opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków;<br>3) opisuje proces tworzenia się państw w Europie Zachodniej, z uwzględnieniem najazdów Arabów, Normanów i Węgrów.<br>3. Europa w okresie krucjat. Zdający:<br>2) charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania oraz ocenia skutki wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty. |

**Kryteria oceniania**

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Poziom IV<br/>(9–12 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt kulturowy, religijny, ekonomiczny i polityczny);</li><li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji;</li><li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ kultury arabskiej na rozwój cywilizacji europejskiej);</li><li>• sformułował wnioski i ocenę, podając przykłady obecności kultury arabskiej i Arabów w dziejach Europy, np. historii Franków, państw włoskich oraz podsumował rozważania.</li></ul> |
| <b>Poziom III<br/>(6–8 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li><li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. ekspansja Arabów a historia państwa Franków);</li><li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał różnorodne aspekty wzajemnych relacji, zmienność zjawisk w czasie);</li><li>• podjął próbę formułowania wniosków;</li><li>• podjął próbę oceny problemu.</li></ul>                                                                            |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Poziom II<br/>(3–5 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. podstawowe informacje dotyczące krucjat);</li> <li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym;</li> <li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.</li> </ul> |
| <b>Poziom I<br/>(1–2 pkt)</b>  | Zdający: <ul style="list-style-type: none"> <li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu;</li> <li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (zasięg ekspansji arabskiej, krucjaty, handel z Lewantem);</li> <li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li> </ul>                       |

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

**3. Trzy wielkie imiona, trzy niezatarte daty jaśniejają na ponurym widnokręgu tonącej Rzeczypospolitej: Konfederacja Barska 29 lutego 1768 r., Ustawa rządowa 3 maja 1791 r. i Insurekcja Kościuszkowska 24 marca 1794 r. Pierwsza stanowi symbol odradzającego się uczucia narodowego; druga symbolizuje odrodzenie myśli politycznej; trzecia – odrodzenie woli i czynu. Oceń wymienione działania Polaków podejmowane w obronie upadającej Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich.**

| Wymagania ogólne                                                     | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | III. DZIEJE NOWOŻYTNE<br>6. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory.<br>Zdający:<br>1) charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego;<br>2) charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.;<br>4) opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic;<br>5) prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiorów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej. |

## Kryteria oceniania

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Poziom IV<br/>(9–12 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (aspekt polityczny i militarny; kontekst międzynarodowy);</li><li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji;</li><li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ sytuacji geopolitycznej państwa na upadek państwa; słabość struktur władzy państwowej a upadek państwa);</li><li>• sformułował wnioski i ocenę, podając przykłady sukcesów i porażek (błędów) popełnianych przez elity polityczne państwa, w tym króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, oraz podsumował rozważania.</li></ul> |
| <b>Poziom III<br/>(6–8 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li><li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. okoliczności wybuchu konfederacji barskiej, genezę powstania kościuszkowskiego);</li><li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym;</li><li>• podjął próbę formułowania wniosków;</li><li>• podjął próbę oceny problemu.</li></ul>                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Poziom II<br/>(3–5 pkt)</b>  | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. podstawowe informacje dotyczące konfederacji barskiej, Sejmu Czteroletniego, powstania kościuszkowskiego);</li><li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym;</li><li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Poziom I<br/>(1–2 pkt)</b>   | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu;</li><li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (wymienił najważniejsze wydarzenia polityczne czasów stanisławowskich);</li><li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

**4. Od 13 kolonii do mocarstwa. Przedstaw przyczyny sukcesów Stanów Zjednoczonych Ameryki w ich rozwoju w latach 1776–1917. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.**

| Wymagania ogólne                                                                                                                | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>I. Chronologia historyczna.</p> <p>II. Analiza i interpretacja historyczna.</p> <p>III. Tworzenie narracji historycznej.</p> | <p>III. DZIEJE NOWOŻYTNE</p> <p>5. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Zdający:</p> <p>9) ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.</p> <p>IV. WIEK XIX</p> <p>2. Europa i Stany Zjednoczone w epoce rewolucji przemysłowej. Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje proces uprzemysłowienia państw europejskich i Stanów Zjednoczonych;</p> <p>2) charakteryzuje rozwój terytorialny, gospodarczy oraz przemiany społeczno-kulturowe w Stanach Zjednoczonych w XIX w.;</p> <p>3) ocenia gospodarcze, społeczne, kulturowe i ekologiczne skutki rewolucji przemysłowej.</p> <p>6. Europa i świat w XIX w. Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje kierunki przemian społecznych i politycznych w państwach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych i w Japonii;</p> <p>3) opisuje zasięg i ekspansję kolonialną Wielkiej Brytanii, Francji, Niemiec, Rosji i Stanów Zjednoczonych.</p> <p>V. WIEK XX</p> <p>1. I wojna światowa i rewolucje w Rosji. Zdający:</p> <p>1) wyjaśnia genezę I wojny światowej i opisuje charakter działań wojennych.</p> |

**Kryteria oceniania**

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Poziom IV<br/>(9–12 pkt)</b> | <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt społeczno-ekonomiczny, polityczny, ekspansję terytorialną);</li> <li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji;</li> <li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. genezę wojny o niepodległość, wpływ procesów społeczno-ekonomicznych na rozwój państwa);</li> <li>• trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. podał informacje pochodzące ze źródeł);</li> <li>• sformułował wnioski i ocenę procesu, dostrzegając zmianę charakteru państwa i jego roli w dziejach świata oraz podsumował rozważania.</li> </ul> |
| <b>Poziom III<br/>(6–8 pkt)</b> | <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li> <li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. genezę/ skutki najważniejszych dla historii państwa konfliktów zbrojnych);</li> <li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. ukazał różnorodne aspekty zachodzących zmian);</li> <li>• podjął próbę formułowania wniosków;</li> <li>• w większości wykorzystał materiał źródłowy;</li> <li>• podjął próbę oceny problemu.</li> </ul>                                                                                                                               |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Poziom II<br/>(3–5 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. podstawowe informacje dotyczące wojny o niepodległość, wojny secesyjnej, ekspansji terytorialnej państwa);</li><li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym;</li><li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych;</li><li>• podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.</li></ul> |
| <b>Poziom I<br/>(1–2 pkt)</b>  | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym;</li><li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (konstytucja USA, wojna secesyjna);</li><li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li></ul>                                                                                                                                                                   |

*Uwaga: Zdający podaje informacje, których pochodzenie wskazuje, że są ze źródeł/źródła, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.*

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

**5. Władzy, raz zdobytej, nie oddamy nigdy. Scharakteryzuj proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce w latach 1944–1953, z uwzględnieniem likwidacji opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.**

| Wymagania ogólne                                                                                                 | Wymagania szczegółowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Chronologia historyczna.<br>II. Analiza i interpretacja historyczna.<br>III. Tworzenie narracji historycznej. | V. WIEK XX<br>8. Okupacja niemiecka i radziecka na ziemiach polskich. Zdający:<br>5) wyjaśnia działania Stalina zmierzające do utworzenia komunistycznego ośrodka władzy w Polsce.<br>13. Polska w latach 1944–1948. Zdający:<br>2) charakteryzuje główne etapy przejmowania władzy przez komunistów w Polsce, z uwzględnieniem działań opozycji legalnej i podziemia antykomunistycznego; opisuje represje stosowane przez radziecki i polski aparat bezpieczeństwa. |

## Kryteria oceniania

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Poziom IV<br/>(9–12 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. aspekt polityczny, społeczno-ekonomiczny, kulturowy);</li><li>• poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji;</li><li>• poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ sytuacji geopolitycznej na przekształcenia wewnętrzne w Polsce);</li><li>• trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy (np. podał informacje pochodzące ze źródeł);</li><li>• sformułował wnioski i ocenę przemian zachodzących w Polsce w latach 1944–1954 oraz podsumował rozważania.</li></ul> |
| <b>Poziom III<br/>(6–8 pkt)</b> | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii;</li><li>• w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. rozbięcie Polskiego Państwa Podziemnego a proces budowy struktur komunistycznego państwa);</li><li>• przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. przedstawił założenia i realizację tzw. taktyki salami);</li><li>• podjął próbę formułowania wniosków;</li><li>• w większości wykorzystał materiał źródłowy;</li><li>• podjął próbę oceny problemu.</li></ul>                                           |
| <b>Poziom II<br/>(3–5 pkt)</b>  | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. rozbięcie opozycji antykomunistycznej, terror komunistyczny, likwidacja pluralizmu politycznego, charakter i rolę PZPR);</li><li>• podjął próbę uporządkowania podanej faktografii w układzie chronologicznym i problemowym;</li><li>• podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych;</li><li>• podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.</li></ul>                                                                                           |
| <b>Poziom I<br/>(1–2 pkt)</b>   | Zdający: <ul style="list-style-type: none"><li>• w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym;</li><li>• podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (likwidacja Polskiego Państwa Podziemnego, represje, powstanie PZPR, cenzura);</li><li>• poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                |

*Uwaga: Zdający podaje informacje, których pochodzenie wskazuje, że są ze źródeł/źródła, powołuje się na informacje/dane występujące w konkretnym źródle, powołuje się na autora źródła.*

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi egzaminator uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną. Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu, to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.